

Leto jubilejev – leto hvaležnosti

Hvalim Stvarnika, da sem, kar sem.

Hvalim ga za luč oči, plamen razuma, ogenj ljubezni.

Hvalim ga za prostor, kjer stojim, za čas, ki v njem z zemljo hitim, za ljudstvo, ki me obdaja, za trpljenje ter tudi za vse veselje po Adamu zoženo.

Hvalim ga za vse, kajti veliko sem videl od prvega trenutka do danes in slišal in pel in govoril in mislil in želel, hvalim ga za najdražjo silo, ki mi jo je podaril, da ljubim in ustvarjam z njo.

Z uvodnimi verzi iz Kocbekove *Velike hvalnice* bi lahko povzeli galerijsko oz. kar zavodsko razpoloženje v preteklem letu 2023/24, ko se je pester ustvarjalni ritem prepletal s hvaležnostjo za brezštevilna srečevanja in sodelovanja tako med otroki, mladimi in zaposlenimi v zavodu kot tudi s številnimi ustvarjalci in obiskovalci zunaj njega. Vstop v novo šolsko leto je bil pravzaprav nadaljevanje jubilejnega leta 2023, v katerem smo se spominjali 50-letnice smrti slikarja in duhovnika Staneta Kregarja, tako da je t. i. Kregarjevo leto povežalo dve šolski leti. Preteklo šolsko leto pa je bilo zaznamovano s 30-letnico ponovne ustanovitve Zavoda sv. Stanislava, ko je bila poleg obnovljene Škofijske klasične gimnazije in Jegličevega dijaškega doma ustanovljena tudi Galerija Staneta Kregarja. V koledarju galerijskih dogodkov smo zato namenili še posebej izpostavljeno mesto tako hvaležnemu in ponosnemu pogledu na pretekle ustvarjalne sadove naših zavodarjev in alumnov kot tudi zaupljivemu zrenju mladega umetniškega brstenja novih generacij naših dijakov – v zavedanju, kot ga je v eni od svojih pesmi v verze ujel Edvard Kocbek:

V atomu vsakem je skrivnost:

poljub Ljubezni v plodno rast.

V valovih sinjih gre mladost

v vsemir, da najde novo rodno plast.

Kregarjevo leto (2. del)

Pestro dogajanje Kregarjevega leta se je nadaljevalo tudi v zadnji tretjini leta 2023; ob začetku novega šolskega leta smo v Kregarjevem atriju postavili **razstavo *Antični motivi v slikarstvu Staneta Kregarja***, za katero smo poleg izbranih slik iz stalne zavodske zbirke Kregarjevih del razstavili tudi dela iz zbirk zasebnikov in Nadškofije Ljubljana. Antično motiviko je Kregar vključeval v vseh svojih ustvarjalnih obdobjih, kar se jasno odraža tudi v citiranju antičnih mitov v naslovih njegovih del, npr. *Ojdip, Orfej in Evridika, Ikarus, Prometej se vrača, Odisej, O čem razmišljaš, Antigona?* itd. Izbira posameznih mitov pa tudi jasno kaže, da je Kregar preko njih likovno interpretiral temeljna življenjska vprašanja in na ta način metaforično obravnaval družbeno in bivanjsko problematiko. Na odprtju razstave je o antični motiviki spregovorila prof. grščine in latinščine Neža Karlin, v glasbenem programu so nastopile violinistki Elizabeta in Julija Tomac ter alumna ŠKG Eliška Škaler z avtorskima skladbama. Ob razstavi smo pripravili tudi literarne delavnice za skupino belgijskih dijakov, ki so bili pri nas na mednarodni izmenjavi, in za dijake naše gimnazije, ki sodelujejo pri literarnem krožku.

Jubileju so se pridružili tudi otroci in učenci: **razstavo Kregarjevih osnutkov za barvna okna** so septembra postavili v OŠ Alojzija Šuštarja, januarja pa v Vrtcu Dobrega pastirja. Upamo, da je bila razstava v spodbudo in navdih tako otrokom in učencem kot njihovim vzgojiteljicam in učiteljem.

T. i. Kregarjev dan, praznovanje slikarjevega rojstnega dneva, ki ga v zavodu že nekaj let obeležujemo, je potekalo na predvečer, in sicer smo 9. novembra najprej v atriju pred zavodsko cerkvijo odprli **razstavo ilustracij Marije Bobič**, alumne Škofijske klasične gimnazije, ki jih je naslikala **za slikanico o Stanetu Kregarju *Skozi barvo in svetlobo***, ki jo je zavod izdal v sodelovanju z založbo Družina d.o.o. ob 50-letnici Kregarjeve smrti. Gre za prvenec mlade avtorice, ki piše pod psevdonimom Emila Vene in ki je v verzih predstavila ustvarjalno pot slikarja Staneta Kregarja, pri čemer je naglasila njegovo svojstveno in raznoliko slikarsko govorico. Njene poetične besede je z občutkom za prebujanje bralčeve oz. gledalčeve domišljije prevedla v likovni jezik mlada ilustratorica Marija Bobič. Besede in podobe se v knjigi tako prepletejo v

hvalnico barvi in svetlobi, v sporočilo o moči in brezmejnosti umetnosti ter se zlijejo ne le v povabilo otrokom (vseh starosti) k njihovi lastni ustvarjalnosti, temveč naglasijo tudi dragocenost odsevov svetlobe v raznolikem ustvarjalnem delu slehernika. Emilia Vene je poleg slovenskega besedila pripravila tudi angleško verzijo, tako da je poleg slikanice v slovenščini izšla tudi angleška varianta.

Zvečer je sledilo še javno vodenje **Z glasbo po Kregarjevi galeriji**, ki smo ga pripravili v sodelovanju z Glasbeno šolo Matije Tomca; v vsaki galerijski sobi smo prepletli značilnosti Kregarjevega slikarstva določenega obdobja z glasbenim nastopom učencev različnih oddelkov (klavirja, kitare, flavte, violine in solo petja). Večer je minil v zanimivem prepletu glasbe in slikarstva, odlični nastopi mladih glasbenikov so nam ustvarili izjemno glasbeno kuliso, tako da smo lahko Kregarjeve barvne simfonije doživeli v čisto posebni perspektivi – ali kot se je po dogodku odzval eden od obiskovalcev: *“Nocojšnji Kregarjev glasbeni večer je bil res lepo doživetje! Oba sva bila vesela, da sva prišla in doživela mojstrove slike v različnih glasbenih atmosferah, ki so vsakič lepo sozvene z njegovimi podobami.”*

Učenci Osnovne šole Alojzija Šuštarja pa so obletnico Kregarjeva rojstva praznovali s pisanjem kratkih pesmi ob ogledu Kregarjevih podob, in sicer pod naslovom *Barve v pesmi spomina*. Slika in beseda sta se poigrali in ustvarjeno je razveselilo učence in učitelje.

Petdesetletnica Kregarjeve smrti je bila tudi pobuda za nastanek dokumentarnega filma na Televiziji Slovenija z naslovom **Stane Kregar, poetični iskalec likovne harmonije**. Kregar se je trajno zapisal v zgodovino slovenske posvetne in sakralne likovne umetnosti, kar so televizijski ustvarjalci želeli zajeti s predstavitev njegovega življenja in dela, likovnih zbirk in krajev, kjer je deloval, slikarjevih sodobnikov in današnjih občudovalcev ter z zgodbami, ki so povezane s tem velikim likovnim umetnikom. Dokumentarni film je nastal v produkciji Uredništva dokumentarnih oddaj TV Slovenija, scenarist je bil Andrej Doblehar, režiserka Petra Hauc, direktor fotografije pa Robert Doplihar. **Predpremiere dokumentarnega filma** je bila 22. novembra v Dvorani Matije Tomca, na projekciji pa so se nam pridružili tudi ustvarjalci filma; glasbeni pozdrav sta pripravili violinistka Tereza Zupet iz razreda prof. Draga Arka in pianistka prof. Vlasta Doležal Rus, po ogledu filma je sledil kratek pogovor s scenaristom Andrejem Dobleharjem.

Zaključni odmev jubilejnega Kregarjevega leta so med 17. aprilom in 15. junijem 2024 pripravili v **Galeriji Prešernovih nagrajencev v Kranju** z razstavo *Abstraktni Stane Kregar*, za katero smo nekaj del posodili tudi iz zavodske stalne zbirke. S podelitvijo Prešernove nagrade leta 1971 se je Kregar zapisal v vrsto uglednih slovenskih likovnih umetnikov, katerih dela so postavila temelj za nastanek te galerije. V njeni zgodovini so bila posamezna Kregarjeva dela sicer že vključena v pregledne razstave ob obletnicah, predstavili so tudi njegove osnutke za vitraje, večje samostojne predstavitve pa v Galeriji Prešernovih nagrajencev do sedaj še ni imel. Kustos razstave dr. Andrej Doblehar je ob odprtju dejal, da ga s to razstavo »spet postavljamo na ogled javnosti, a hkrati je že desetletja navzoč v Kranju s svojimi sakralnimi deli v župnijski cerkvi sv. Kancijana v starem mestnem jedru, za katero je zasnoval cikel vitrajev in ustvaril zgrafit. Zato je postavitve aktualne razstave v Prešernovem mestu Kranj, ki nadgrajuje dosedanjo slikarjevo prisotnost in povezuje dva pola njegovega ustvarjanja, še toliko bolj pomembna in dragocena.«

Razstava alumnov Škofijske klasične gimnazije

V treh desetletij ponovnega delovanja Škofijske klasične gimnazije so se spletle številne ustvarjalne zgodbe in navdihujoči medosebni odnosi, ki so zagotovo prispevali kakšen rodoviten delček tudi pri nadaljnjem študijskem in poklicnem razvoju naših maturantov, zato smo v jubilejnem letu drobec tega bogatega utripa s področja likovne ustvarjalnosti naših alumnov predstaviti tudi na dveh razstavah: prva je bila na ogled v okviru praznovanj ob godu sv. Stanislava v novembru, druga pa spomladi.

Na prvi razstavi je bila v Kregarjevem atriju na ogled **razstava alumnov arhitektov**, na kateri so se z izbranimi projekti predstavili: **Klara Bohinc, Tadej Bolta, Jure Hrovat, Andraž Keršič, Vid Kurinčič, Uršula Novak, Janja Šušnjar, Tadej Urh** in **Matic Vrabič**. Sodelujoči razstavljalci, čeprav različnih generacij in raznoterih ustvarjalnih projektov ter arhitekturnih praks, so se za razstavo uskladili oz. uglasili v enovit in celovit način predstavitve – razstava je delovala kot zanimiv konstruktiven dialog med posameznimi

ustvarjalci in njihovimi deli. **Luka Jerman**, alumen ŠKG, arhitekt in publicist, je o razstavi zapisal: *»Pričujoča razstava alumnov Škofijske klasične gimnazije prinaša svež izbor realizacij pretežno mlajše generacije slovenskih arhitektov in arhitektov. Vsa predstavljena dela so bila objavljena v domačih arhitekturnih medijih in bila deležna različnih priznanj, tudi najvišjih nacionalnih nagrad. Prav zato in zaradi tipološke raznovrstnosti del tako zasebnega kot javnega značaja razstava prinaša zanimiv presek aktualne arhitekturne misli in prakse na Slovenskem, ki je obenem – skozi fokus in senzibilnost projektov – tudi svojevrstno ogledalo prostora in časa, v katerem se nahajamo.«* V Meršolovem atriju so se predstavili **alumni oblikovalci: Urban Boštich, Žan Girandon, Pia Groleger in Nina Malovrh Omahen**, ki je več let tudi vodila delavnice grafičnega oblikovanja za dijake ŠKG in marsikoga med njimi navdušila za študij oblikovanja – med drugimi tudi zgoraj navedene. Razstavo je odprl direktor zavoda mag. Anton Česen, zanimiv glasbeni program ob odprtju pa so oblikovali alumni gimnazije Neža Mavčič, Jana Poredoš, Ana Zajec in Jan Triler.

Na drugi razstavi, ki je bila na ogled od 24. aprila do konca maja, so se s slikarskimi deli predstavili **Sara Križaj, Jurij Selan, Meta Šolar in Nika Zupančič**, s papirnimi sgraffiti **Katarina Bartolj**, z ilustracijami **Tinka Mesec Tomazin**, z grafičnim oblikovanjem **Hana Besjedica**, z izborom fotografij **Polona Avanzo** in z glinenimi figurami **Peter Čemažar**. Ne le raznoliki umetniški izrazi, ampak tudi širok generacijski razpon ustvarjalcev (od prve generacije do študentke na akademiji) je sooblikoval pestro paletu razstavljenih del, tako da verjamemo, da je bila razstava, ki je seveda najprej priznanje in potrditev odličnosti ustvarjalnega dela alumnov naše gimnazije, ne le v spodbudo in navdih novim generacijam dijakov pri odločanju o njihovi nadaljnji študijski poti, temveč tudi vsem ostalim v razmislek o našem doživetju oz. odnosu do umetnosti in do sveta, v katerem živimo. Ob tej priložnosti smo predstavili tudi **literarni zbornik Ribnik določijo lokvanji alumnov Škofijske klasične gimnazije**, ki so ga pripravili alumni v jubilejnem letu, glavna urednica je bila Erika Primc, oblikovala ga je Zalka Leskovar, naslovnico pa je narisala Marija Bobič. Razstavo je odprl ravnatelj Škofijske klasične gimnazije Rihard Režek; z odlično glasbeno inetrpretacijo so nastopile učenke jazz petja GŠ Matije Tomca Katja Košir, Ana Marija Sojar in Amber Bervar iz razreda Sandre Klemm, spremljal jih je prof. klavirja Miha Klemenc. Zelo prijeten, ustvarjalno bogat in z različnimi umetnostnimi izrazi prepleten večer je bil odsev tega, kar je v uvodniku jubilejnega zbornika zapisala urednica, da je umetnost *»v svojem bistvu najgloblje povezana z življenjem samim – takim, kot je. Iz njega izhaja in ga hkrati, v neki drugačni obliki, skuša posredovati. V podobo, zvok, barvo ali besedo lovi tisto nekaj, za kar imamo občutek, da nam je tako poznano in bistveno, pa ga vendar drugače ne znamo preleti v nekaj konkretno oprijemljivega. In se nas prav zaradi tega sploh lahko dotakne. Nas pretrese. Pomaga globlje zadihati. Osvetli življenje z drugačno, morda celo bolj resnično svetlobo. Odpira srce za drugega, ki v sebi nosi isto neubesedljivo skrivnost, kot se nas je pravkar dotaknila. In v nas budi hvaležnost, iz katere lahko ljubimo.«*

Pregled razstav v šolskem letu 2023/24

Poleg že omenjenih dogodkov zavodskega jubilejnega leta je bil razstavni koledar v preteklem šolskem letu napolnjen še z nekaj razstavami ob jubilejih različnih ustvarjalcev (90-letnici Andreja Jemca ter spominskimi razstavami ob 100-letnici rojstva Milana Butine in Ivana Hribovška, 110-letnici rojstva Marija Preglja, 90-letnici rojstva Janeza Bernika ter 550-letnici rojstva Nikolaja Kopernika), poleg njih pa so se predstavili še drugi likovni ustvarjalci, vse od naših dijakov do uveljavljenih umetnikov iz Slovenije in tujine.

Razstava Valentina Erjavca

Še pred formalnim vstopom v novo šolsko leto je v Meršolovem atriju postavil razstavo *Sveta domovina* ljubiteljski slikar z Broda pod Šmarno goro Valentin Erjavec – Tinko. Že v času šolanja na Mojstrski šoli je pokazal veliko nadarjenost za likovno oblikovanje, slikati pa je začel šele v zrelih letih, najprej cvetlična tihožitja in motive z razglednic, kasneje številne cerkve, ki jih je obiskal. Za razstavo je izbral tudi nekaj

upodobitev evangeljskih prilik in obeležij iz Svete dežele – za tri slike je pripravil tudi obsežno rokopisno predstavitev posameznih cerkva in spomenikov z lepo kaligrafsko opremo in jih zvezal v tri unikatne knjige. Z doživetim glasbenim nastopom so odprtje, ki so se ga udeležili številni slikarjevi sorodniki in znanci, obogatili Andreja Erjavec ter Urša in Jure Sešek.

Razstava grafik Karla-Heinza Hauserja

V Meršolovem atriju je bila septembra na ogled razstava grafik nemškega slikarja Karla-Heinza Hauserja; izbral je nekaj grafičnih ciklov, ki so značilni za njegov ustvarjalni postopek, nanašajo pa se na motive kraljevih portretov, krajin, tihožitij in vrtnic. Ti motivi Hauserju služijo le kot sredstvo, da lahko eksperimentira z osnovnimi grafičnimi elementi, kot so točka, črta in površina; toda površina, ki jo ustvarita točka in črta, ne ostane končno stanje odtisa, ampak jih grafik vedno znova v različnih variantah nalaga eno na drugo. Na ta način ustvarja serije različnih pogledov istega motiva, serije nenehno spreminjajoče se resničnosti – ali kot je dejal avtor sam: »Presenečenje nastane zaradi grafičnega prekrivanja tiskarskih plošč, ki ne spadajo skupaj, vendar so si podobne. Pri ustvarjanju se pustim presenetiti z rezanjem in ponovnim sestavljanjem – pravzaprav je moje slikarsko delo sestavljeno iz tega, da vsak dan znova presenetim samega sebe z ustvarjenim delom.« Razstavo je odprl nekdanji zavodski kaplan g. Martin Zlobko; v glasbenem programu ob odprtju je navdušila flavtistka GŠ Matije Tomca iz razreda prof. Annemarie Glavič Ivona Alivojvodić ob klavirski spremljavi prof. Mihe Klemenca. Ob zaključku razstave je gospod Hauser maturantom umetnostne zgodovine predstavil nemškega renesančnega slikarja in grafika Albrechta Dürerja ter jim prezentiral grafične tehnike tedanjega obdobja.

Razstava grafik Janeza Bernika

Ob 90-letnici rojstva slikarja, grafika, pesnika, akademika prof. Janeza Bernika (1933–2016) smo postavili razstavo sitotiskov iz grafične mape *Katharsis ad infinitum*, ki jo je za to priložnost posodila njegova nečakinja Jana Marinček. Dr. Zoran Kržišnik je v katalogu ob izdaji te grafične mape zapisal, da Bernikove »izrisane prisposode in metafore, ustvarjene v eksistencialni samoti in naslovljene KATHARSIS, opominjajo na vest in zavest tako posameznika kot občestva, prizadetega s krivicami, in tako terjaj in sprejemajo breme preteklosti in iščejo pot brez konca in kraja v neskončnost.« S to razstavo smo se pridružili spominski razstavi slik in grafik Janeza Bernika iz zbirk Romane Bernik Gostič in Jane Marinček, ki so jo ob obletnici pripravili v Galeriji Gunclje.

DEKD v zavodu

V različnih enotah zavoda se vsako leto pridružujemo projektu Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD). S temo *Redka in dragocena znanja, spretnosti in veščine* so želeli lani na ZVKDS izpostaviti dejstvo, da te spretnosti, obrti in poklici izginjajo, čeprav so pomembni za raznolikost našega življenja, naše identitete. V sodelovanju z Društvom Petra Nagliča smo v avli osnovne šole postavili **razstavo o ščetarskem podjetju družine Naglič** s Šmarce pri Kamniku – eden od bratov, Karel Naglič, je bil dijak prve generacije v Škofovih zavodih; na panojih sta bila predstavljena razvoj ščetarske obrti pri Nagličevih in pregled posameznih faz izdelovanja različnih ščetk, metel in čopiče, v vitrinah pa različno ščetarsko orodje, izdelki, nekateri dokumenti in oglasi ter papirnata maketa ščetarskega podjetja. Znani ilustrator Marjan Manček je na podlagi fotografij Petra Nagliča, na katerih je upodobljena njegova hčerka Kati, oblikoval predstavitev za otroke v obliki stripa. **Otroci v Vrtcu Dobrega pastirja** so se že poleti spoznavali s tradicionalnimi obrtni (solinarstvo, izdelovanje čipk, lončarjenje itd.) in skupaj z vzgojiteljicami tudi pridno ustvarjali, v oktobru pa so svoje izdelke postavili na ogled v avlo osnovne šole. **Osnovnošolci** so si pri pouku praktikuma ogledali razstavo o ščetarstvu, nekateri so obiskali tudi Spominsko mizarnico v Guncljah, v kateri je predstavljen razvoj mizarstva v Šentvidu. Pri likovnem snovanju so učenci lončarili, nekateri pa so se v okviru šolskega projekta lotili lepopisja, ki je bil nekdanj tudi reden predmet v šolskem predmetniku.

Spominska razstava Milana Butine

Galerija Staneta Kregarja se je pridružila Pokrajinskemu muzeju Kočevje, Slovenskemu gledališkemu inštitutu in Galeriji Hest pri obeležitvi **100. obletnice rojstva Milana Butine (1923–1999)**. Obletnica

rojstva slikarja, scenografa, kostumografa in likovnega teoretika Milana Butine je bila priložnost, da se spomnimo njegovih ustvarjalnih dosežkov in da izpostavimo pomen njegovih likovnoteoretskih spoznanj ter da ga kot pomembnega ustvarjalca in utemeljitelja likovnoteoretskih praks na Slovenskem (ponovno) predstavimo širši javnosti. V Kregarjevem atriju je bil Milan Butina predstavljen kot izvorni ustvarjalec tihožitij, pri čemer so bila izpostavljena predvsem študijska tihožitja, na podlagi katerih je utemeljeval svoja likovnoteoretska spoznanja; v Meršolovem atriju pa je bilo na ogled njegovo gledališko ustvarjanje, in sicer s scenografskimi osnutki, fotografijami in maketo. Ob odprtju razstave je avtorja in njegovo delo predstavil akademik prof. dr. Jožef Muhovič (svoj nagovor je zgovorno naslovil *Tiho žitje in tihožitja Milana Butine ob stoletnici rojstva*), scenografske osnutke pa mag. Tea Rogelj iz Slovenskega gledališkega inštituta. Glasbeni program ob odprtju je oblikovala učenka GŠ Matije Tomca violinistka Lana Rupnik iz razreda prof. Draga Arka. V okviru razstave smo za dijake pripravili delavnice scenografije, ki jih je vodila muzejska svetovalka Slovenskega gledališkega inštituta mag. Sandra Jenko.

Slikarska razstava Denise Eyer-Oggier

Ob vstopu v novo koledarsko leto je bila v Kregarjevem in Meršolovem atriju na ogled razstava *Sanje o belih lilijah* slikarke iz Švice Denise Eyer-Oggier. Uveljavljena slikarka je za razstavo izbrala tri cikle: portrete žensk večjih slikarskih formatov, abstrahirane krajine in likovno interpretacijo Darviševe poezije. Denise Eyer-Oggier je skozi leta razvila zelo osebni slog: njene slike so hkrati abstraktne in reprezentativne. Harmonično uravnotežena območja barvnih površin so združena z elementi risbe in simboli, ki se vedno znova ponavljajo in ki vabijo gledalca, da za prvim vtisom poišče globlji pomen. Njene slike so poetične, sanjske in v enaki meri pripovedujejo o trpljenju in lepoti. Zanima se za arabski jezik in kulturo, navdihujejo jo pesniki, kot sta Mahmud Dariš in Maram al Masri, in tako njihove zvoke in asociacije vključuje v svoj likovni jezik, tako da ta svet Orienta v njenih slikah doživi zanimiv slikarski odmev: z veliko občutljivostjo išče barve, oblike, simbole, ornamente, ki govorijo o hrepenenju, upanju, razočaranju in negotovosti. V svojih zadnjih delih se ukvarja z aktualnimi razmerami v Sredozemlju in preko tega motiv potovanja razvija v večplastno pripoved, ki prerašča v metaforo človeškega življenja. Kulturni program ob odprtju so oblikovali: pisateljica Mateja Gomboc je prebrala kratko zgodbo, ki jo je navdihnila slika Denise Eyer-Oggier, Vael Hanuna je interpretiral poezijo Mahmuda Darviša, violončelistka Alja Mandič Faganel in violinist Žiga Faganel pa sta navdušila z odlično glasbeno interpretacijo.

Slike in grafike Andreja Jemca

Ob slovenskem kulturnem prazniku in slikarjevem osebnem jubileju je bila na ogled razstava akademika prof. Andreja Jemca *Slike in grafike*, ki smo jo pripravili v sodelovanju z Galerijo Gunclje; tam je bil na ogled izbor lesorezov in litografij iz zgodnjega obdobja Jemčevega ustvarjanja z motivi tihožitij in vedutnih pogledov na domači kraj, v katerih se jasno kaže, da je že v svojih študentskih letih (v času zapovedanega povojnega socrealizma) prešel od upodobitev predmetnega sveta in se preko kubističnega razstavljanja predmetnosti usmeril k abstrakciji, ki je postala njegov metajezik, bogat z možnostjo govornice simbolov, metafor, parafraz. Zgodnja dela je dopolnjeval izbor jedkanih in akvatint iz zadnjega obdobja, ki se tematsko navezujejo na različne družbenozgodovinske dogodke. Izpovedna moč teh grafičnih listov se je še poglobila v dialogu s slikarskimi platni (večinoma) do sedaj še nerazstavljenih del velikega formata v sugestivni govornici barv in dinamičnih potez na razstavi v naši galeriji, in sicer so bile na ogled abstraktne slike, ki odpirajo temeljna eksistencialna vprašanja tako na ravni človeka kot širše skupnosti. Razstavo je odprl ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik. Glasbeni program ob odprtju so oblikovali učenci solopetja iz razredov prof. Marte Močnik Pirc in prof. Barbare Tišler – Mana Križnar, Neža Močnik, Adriana Slemc, Žan Penič in Filip Suhadolc –, ki so predstavili izbor slovenskih samospevov, na klavirju jih je spremljal prof. Primož Bratina. Na sam kulturni praznik, 8. februarja, so odprtje pripravili še v Galeriji Gunclje, kjer so številni obiskovalci prisluhnili zanimivemu pogovoru z akademikom prof. Andrejem Jemcem.

Slikarska razstava Igorja Banfija

V postnem času je bila na ogled razstava *Likovni duhovni svetovi* akademskega slikarja Igorja Banfija, in sicer se je predstavil s slikami, ki so nastale v dvajsetletnem ustvarjalnem razponu, a jih družijo sorodna slogovna in vsebinska izhodišča. Del svojega slikarskega programa je namreč Banfi našel v reinterpretacijah bibličnih tem, pri katerih pa gre za izrazito osebne interpretacije obče znanih vsebin, ki sodijo v kanon tovrstne ikonografije, vendar v konkretnem primeru nastajajo v slikarjevih lastnih likovnih svetovih duhovnosti. *Zadnje večerje* Banfi poudarjeno simbolno interpretira, saj v njegovem ciklu ni realistično naslikanih svetih oseb, ampak so namesto njih ostale le oznake v obliki temnejšega kroga na svetlejši podlagi mize, ki jo gledamo od zgoraj. Motiv *Kristusove hoje po vodi*, ki se v likovni umetnosti ni tako uveljavil, pa intuitivno reinterpretiral v podobo človeka, umeščenega v središče kompozicije med vodno gladino in nebom, z izrazitim poudarkom na razmerju med majhno figuro in obsežno krajino. Umetnostni zgodovinar dr. Andrej Doblehar je na odprtju dejal, da Banfi slika v ciklih in razvija posamezen motiv v vrsti različic ter od slike do slike variira v formatu, koloritu in temeljnem razmerju med konkretnim in abstraktnim, pri čemer lahko isti motiv zaradi različnih velikosti zaživi v popolnoma drugačnem kontekstu; po načinu slikanja s plastenjem slikarskih nanosov in barvno monokromnostjo se približuje informelu, po učinku zamegljenosti podobe, skozi katero vdira posebna magična presvetljenost, pa svojemu učitelju Andreju Jemcu.

Razstava dijakov ŠKG

V začetku junija smo že tradicionalno odprli razstavo likovnih del dijakov, ki so v tem šolskem letu obiskovali **Likovno šolo** Škofijske klasične gimnazije pod mentorstvom akademske slikarke Sare Križaj in prof. likovne pedagogike Klavdije Zupančič ter **Delavnice grafičnega oblikovanja** pod mentorstvom alumne Eme Klemenčič. Izboru oblikovalskih nalog, študijskih risb in abstraktnih slik smo dodali tudi izbor kiparskih del, ki so jih pod mentorstvom akad. kiparke in profesorice umetnosti na mednarodni šoli Vector International Academy (ki gostuje v prostorih zavoda) Katje Oblak ustvarili dijaki njihove in naše gimnazije v okviru **kiparskega krožka (Sculpting Club)**. Razstavo je odprl direktor zavoda mag. Anton Česen, ki se je tudi zahvalil mentoricam za vodenje krožkov in vse spodbude ter usmeritve dijakov. V kulturnem programu je glavni urednik Fabijan Tivadar predstavil letošnji gimnazijski literarni zbornik *Domače vaje* (oblikovali sta jih Neža Kveder in Anika Rode), sledil je krajši recital dijaških literarnih del. V glasbenem programu ob odprtju je navdušila skupina dijakinj in dijakov (večinoma članov (Z)Mešanega zbor) pod mentorstvom prof. Marjetke Kozmus, na klavirju jih je spremljal Janez Pavel Furman.

Razstava Pregljevih ilustracij Iliade in Odiseje

Ob 110-letnici rojstva slikarja Marija Preglja je bil v pritličju gimnazije na ogled izbor faksimiliranih ilustracij *Iliade* in *Odiseje*, ki niso zgolj prelomnica znotraj razvoja ilustracije pri Preglju, temveč so obenem premena glede na njegov celotni oziroma takrat še razvijajoči se opus, z odločilnim pomenom za širše umevanje modernizma v povojnem času. Očitno je, da je že vsebina obeh epov svoj odmev hitro našla v slikarjevem svetu oz. v vsebinskih in likovnih potezah njegovega dotedanjega opusa ter drugih preokupacij intimne narave, ki so ostale v njegovem delu prisotne vse do konca.

Dokumentarne razstave

Razstava ob 100-letnici rojstva Ivana Hribovška

V počastitev 100. obletnice rojstva pesnika in nekdanjega zavodarja Ivana Hribovška smo postavili dokumentarno razstavo o Ivanu Hribovšku (1923–1945) *Povedat pridem, ko jo bom obudil*, ki nam jo posodila Knjižnica A. T. Linhartaradovljica; avtorja razstave sta prof. France Pibernik in dr. Janez Zaletel, mag. Jure Sinobad pa je dodal nekaj plakatov s pregledom knjižnega gradiva iz Hribovškove knjižnice in plakat v spomin Francetu Piberniku (1928–2021), neutrudnemu raziskovalcu zamolčanih pesnikov. Mag. Sinobad je tudi avtor monografije o knjižni zapuščini iz knjižnice pesnika Ivana Hribovška, ki jo hranijo v Domoznanski zbirki Knjižnice A. T. Linhartaradovljica. Ob koncu razstave so dijaki 4. b pod mentorstvom

profesorice dr. Maruše Brozovič v gimnazijski knjižnici pripravili recital, v katerem so prepletli njegovo osebno in ustvarjalno pot ter predstavili izbor njegove poezije.

Razstava o škofu dr. Andreju Karlinu

V lanskem letu je mariborska nadškofija praznovala stoletnico imenovanja dr. Andreja Karlina (1857–1933) za lavantinskega škofa, zato je Nadškofijski arhiv v Mariboru v sodelovanju z ljubljanskim nadškofijskim arhivom pripravil razstavo o dr. Karlinu, ki je kot duhovnik in škof zaznamoval tri škofije: ljubljansko, kjer se je rodil in kjer je preživel prvih pet desetletij svojega življenja, tržaško-koprsko, kjer je škofoval od leta 1911 do 1919, in lavantinsko, ki jo je vodil od leta 1923 do 1933. Po koncu prve svetovne vojne in italijanski zasedbi Trsta se je moral zaradi pritiskov italijanskih oblasti leta 1919 odpovedati škofovski službi – iz Trsta se je umaknil v Ljubljano, kjer ga je tedanji ljubljanski škof A. B. Jeglič imenoval za vodjo Zavoda sv. Stanislava.

Razstava o Nikolaju Koperniku

V sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Poljske v Republiki Sloveniji smo postavili dokumentarno razstavo *Nikolaj Kopernik – Romanje k zvezdam*, posvečene življenju in delu poljskega astronoma, ki jo je ob 550-letnici Kopernikovega rojstva pripravila Akademija Nikolaja Kopernika o tem renesančnem učenjaku – utemeljitelju heliocentričnega sistema, matematiku, pravniku, zdravniku, diplomatu, kanoniku, kartografu, inženirju – iz Torunja. Ob tej priložnosti je 24. maja 2024 zavod obiskal nj. eksc. dr. Krzysztof Olendzki, veleposlanik Republike Poljske v Republiki Sloveniji, s soprogo Joanno Olendzko; direktor Zavoda sv. Stanislava mag. Anton Česen jima je pred odprtjem razstave kratko predstavil našo ustanovo, zavodske projekte, v katerih sodelujemo s katero od prijateljskih ustanov na Poljskem, spomnili pa so se tudi nekaterih kulturnozgodovinskih dogodkov, ki povezujejo naši državi. V navdihujočem nagovoru ob odprtju razstave je dr. Krzysztof Olendzki dijake spodbudil, naj po Kopernikovem zgledu dejavno spoznavajo raznolika strokovna in umetniška področja, zavzeto širijo svoja obzorja, pogumno stopajo preko domačih mej in se pri študiju povezujejo z evropskimi sovrstniki. V glasbenem programu ob odprtju so nastopile dijakinje 2. letnika pod mentorstvom prof. Marjetke Kozmus, ki so zapele zimzeleni *Orion* in *Zemlja pleše*, na klavirju jih je spremljala dijakinja Neža Sušnik.

Če parafraziramo naslov Kopernikove razstave, lahko rečemo, da je bilo tudi galerijsko dogajanje v jubilejnem letu skrivnostno romanje ... Proti čemu? Se ob koncu prebiranja galerijskih strani letošnjega Megarona, na katerih smo z nekaj besedami in fotografskimi utrinki skušali v spominski zapis ujeti drobce prepletov raznolikih potez, barv, svetlobnih odsevov ter mnogovrstnih iskanj in videnj sveta likovnih ustvarjalcev, sluti tudi odgovor? Ob koncu? Tudi glede tega vprašanja nam lahko kakšno koristno misel prišepne Nikolaj Kopernik: »Svet je okrogel in kraj, ki se zdi konec, je lahko tudi začetek ...«